

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASI JOQARI BILIMLENDIRIW, ILIM HÁM
INNOVACIYALAR MINISTRLIGI**

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASI VETERINARIYA HÁM SHARWASHÍLIQTÍ
RAWAJLANDIRIW KOMITETI**

**SAMARQAND MÁMLEKETLIK VETERINARIYA MEDICINASI,
SHARWASHÍLIQ HÁM BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI
NÓKIS FILIALÍ**

**VETERINARIYA MEDICINASI HÁM SHARWASHÍLIQTAĞÍ AKTUAL
MASHQALALAR HÁM OLARDÍN SHESHIMLERI**
atamasındaǵı xalıq aralıq ilimiy hám ilimiy-texnikalıq konferenciya
materiyalları TOPLAMÍ
15-noyabr 2024-jıl

**"VETERINARIYA MEDITSINASI VA CHORVACHILIKDAGI DOLZARB
MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI" mavzusidagi xalqaro**
ilmiy va ilmiy-texnik anjuman materiallari
TO'PLAMI
15-noyabr 2024-yil

**СБОРНИК материалов
международной научно и научно-технической конференции
"АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ВЕТЕРИНАРНОЙ МЕДИЦИНЫ И
ЖИВОТНОВОДСТВА И ИХ РЕШЕНИЯ"**
15 ноября, 2024 г

NÓKIS-2024

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASI JOQARI BILIMLENDIRIW, ILIM HÁM
INNOVACIYALAR MINISTRLIGI**

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASI VETERINARIYA HÁM SHARWASHÍLÍQTÍ
RAWAJLANDÍRÍW KOMITETI**

**SAMARQAND MÁMLEKETLIK VETERINARIYA MEDICINASI,
SHARWASHÍLÍQ HÁM BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI
NÓKIS FILIALÍ**

**VETERINARIYA MEDICINASI HÁM SHARWASHÍLÍQTAĞÍ AKTUAL
MASHQALALAR HÁM OLARDÍN SHESHIMLERI**
atamasındaǵı xalıq aralıq ilimiy hám ilimiy-texnikalıq konferenciya
materiyalları TOPLAMÍ
15-noyabr 2024-jıl

**"VETERINARIYA MEDITSINASI VA CHORVACHILIKDAGI DOLZARB
MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI" mavzusidagi xalqaro**
ilmiy va ilmiy-texnik anjuman materiallari
TO'PLAMI
15-noyabr 2024-yil

СБОРНИК материалов
международной научно и научно-технической конференции
"АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ВЕТЕРИНАРНОЙ МЕДИЦИНЫ И
ЖИВОТНОВОДСТВА И ИХ РЕШЕНИЯ"
15 ноября, 2024 г

NÓKIS-2024

	МУ-84	Bac. stear.	SNAP	Charm MRL	Charm II	Delvotest	Charm BY
Пенициллин	6	7	3	3	1,7	3,5	3,7
Амоксициллин	7,4	6,8	6	3,5	1,6	6	6,8
Клоксациллин	94	96	42	24	22	45	48
Тетрациклин	95	200	30	95	28	420	225
Окситетрациклин	95	225	30	95	28	420	230
Хлортетрациклин	90	185	30	94	28	215	175

Наименьшие пределы обнаружения продемонстрировали специфические методы: SNAP, Charm MRL и Charm II, причем в отношении бета-лактамов более чувствительными были Charm MRL и Charm II, а группы тетрациклина - SNAP и Charm II. Среди методов торможения бактериального роста наиболее чувствительными в отношении бета-лактамов оказались Delvotest и Charm BY, а тетрациклинов - МУ-84. Следует отметить, что указанным в СанПиН 2.3.2.1078-01 требуемым пределам определения тетрациклина (в 10 раз меньших, чем ПДК ЕС), соответствует ни один из испытательных методов.

Вывод. Все исследованные методы (за исключением МУК-95) оказались способны достоверно определять наличие пенициллина на уровне обнаружение, требуемом согласно СанПиН 2.3.2.1078-01, ни один из методов оказался способен стабильно и достоверно определять наличие тетрациклинов на уровне, оговариваемом в данном документе.

Использованная литература

1. Банникова Л.А., Королева Н.С., Семенихина В.Ф., Микробиологические основы молочного производства. - М.: «Агропромиздат», 2007.
2. Тёпел А., Химия и физика молока. - М.: Пищевая промышленность, 2009.
3. Банникова Л.А., Королева Н.С., «Микробиологические основы молочного производстве». – Справочник. – М.: Агропромиздат. – 2001г.
4. Тепел А. – Химия и физика молока. – М: Пищевая промышленность, 2000г.

SÚT HÁM SÚT ÓNIMLERINIŇ EKOLOGIYALIQ QÁWIPSIZLIGIN QORǴAW TALAPLARI

Tóreniyazova V.S., Xojamuratova G.Q.

Samarqand mámleketlik veterinariya meditsinası, sharwashılıq hám biotexnologiyalar universiteti Nókis filiali

2017-jıl 7-iyul kúni Ózbekistan Respublikası ministrler mekemesiniń “Sút hám sút ónimleriniń qawipsizligi haqqındaǵı ulıwma texnikalıq reglamenttı tastıyqlaw haqqında” ǵı 474-sanlı qararı qabıl qılındı. Sút hám sút ónimleriniń qawipsizligi haqqındaǵı ulıwma texnikalıq reglamenttı rásmiy daǵaza qılınǵan kúninen baslap on segiz ay ótkennen keyin ámelge kiritiliwi belgilengen.

Bul texnikalıq reglament Ózbekistan Respublikasında satıwǵa shıǵarılǵan hám azıqlıq maqsetinde paydalanılatuǵın sút hám sút ónimlerine, atap aytqanda shiyki sút, sút ónimleri, sút hám sút ónimlerin islep shıǵarıw, saqlaw, tasıw hám joǵaltıw processleri, sútti qayta islew ónimlerin islep shıǵarıw ushın zárúr bolǵan funktsional komponentlerge tiyisli bolıp tabıladı. Usı waqıtta texnikalıq reglament talapları fizikalıq shaxslar tárepinen jeke paydalanıw ushın keyingi qayta satıw qálewısiz islep shıǵarılǵan sút hám sút ónimlerine hám sút hám sút ónimlerinen paydalanılıp yamasa olar tiykarında tayarlanatuǵın aspazlıq hám qandolat ónimlerine, azıqlıq hám biologiyalıq aktiv qosımshalar, dári ónimleri, haywanlar ushın azıqlar hám azıqlıq emes tovarlarǵa tiyisli emes.

Sút hám sút ónimlerin qawipsizligine bolǵan talaplar tómendegiler tiykarında qalıplestiredi:

- shiyki buyımlar, tayın sút ónimlerine bolǵan sanitariya qaǵıydaları, norma hám gigienik normativlikler, veterinariya-sanitariya qaǵıydaları hám normalar;
- sút hám sút ónimlerin qawipsizligi boyınsha qosımsha talaplar;
- shiyki buyımlar hám ónimlerdi jiberiw hám saqlawǵa bolǵan talaplar;
- ekologik qawipsizligine bolǵan talaplar.

Ózbekistan Respublikasında satıwda bolǵan sút hám sút ónimlerinde ornatılǵan jaramlılıq múddeti sheńberinde hám odan kóp múddette qawipsiz bolıwı hám texnikalıq reglamenttıń 2-7 qosımshaları talaplarına muwapıq bolıwı kerek.

Shiyki sút, shiyki maysız sút hám shiyki qaymaqtıń fizikalıq-ximiyalıq qawipsizlik talapları, olardaǵı potencial qáwipli elementlar, mikroorganizmlar hám somatik kletkalardıń shegaralıq jolına qoyılatuǵın muǵdarları texnikalıq reglamenttı 2-shi qosımshasında kórsetilgen shegaralıq jol qoyılatuǵın normalardan aspawı kerek.

Shiyki sútte veterinariya dári ónimlerin qaldıqlı muǵdarına jol qoyılatuǵın dárejeleri texnikalıq reglamenttı 3-shi qosımshasında kórsetilgen jol qoyılatuǵın normalardan aspawı kerek.

Sút hám sút ónimleri, uytqılar, azıq ortalıqlar, fermentli preparatlarda potencial qáwipli elementler, mikroorganizmlerdi jol qoyılǵan muǵdarları texnikalıq reglamenttı 4 hám 5-shi qosımshalarında kórsetilgen shegaralıq jol qoyılatuǵın normalardan aspawı kerek.

Sút hám sút ónimlerin fizikalıq-ximiyalıq hám mikrobiologik kórsetkishleri texnikalıq reglamenttıń 7 qosımshası talaplarına muwapıq bolıwı kerek.

Islep shıǵarıw bólmeleri, buyımlar, inventar, tara, transport quralların juwıw hám dezinfektsiyalaw sút hám sút ónimleri qawipsizligin támiyinlewı, olardı múmkin bolǵan pataslanıwı aldın alıwı kerek.

Sút sanaatın barlıq jumısshıları jumısqa kiriwinde dáslepki medicinalıq kórikten hám keyinirek bolsa dáwirli medicinalıq kóriklerden ótiwi kerek.

Islep shıǵarıw processlerin qawipsizligine tómendegishe erisiledi:

-texnologik processler, sonıń menen birge usıl, jumıs rejimlerin islep shıǵarıw buyımlarına xızmet kórsetiw tártibinde paydalanıw;

-jumısshılar qolaylıǵı talaplarına juwap beretuǵın islep shıǵarıw bólmelerinen paydalanıw;

-jaraqatlanıw hám islep shıǵarıw kesellikleri deregi esaplanbaytuǵın islep shıǵarıw buyımlarınan paydalanıw;

-isenimli isleytuǵın hám turaqlı tekseriletuǵın qadaǵalaw ólshew ásbapları, avariýadan qorǵaw qurılmalarınan paydalanıw;

-jumısshılardı kásiplik tańlaw, oqıtıw, olardı miynet qawipsizligi boyınsha bilimleri hám kónlikpelerin tekseriw arqalı;

-jumısshılardı qorǵaw quralların qorǵaw arqalı.

Sút hám sút ónimlerin qawipsizligi boyınsha qosımsha talaplar tómendegilerden ibarat:

-sut hám sút ónimlerin islep shıǵarıwda islep shıǵarıwdan paydalanılatuǵın shiyki onim hám járdemshi materiallar olardı kelip shıǵıwın tasdıqlawshı jiberiw hújjetlerine iye bolıwı kerek. Qawipsizlik kórsetkishlerli boyınsha olar texnikalıq tártipke salıw tarawındaǵı normativ hújjetler menen belgilengen talaplarǵa juwap beriwi kerek;

-sút tiykarındaǵı balalar awqatlanıwı ónimleri hám shiyki ónim ionizatsiyalawshı nurlanıw menen islew berilmewi kerek;

-paydalanıwǵa tayın uytqılar hám probiotik mikroorganizmler basqalardan ajratılǵan, izolyatsiyalanǵan islep shıǵarıw bólmelerinde islep shıǵarılǵan bolıwı kerek;

-sút ónimlerin islep shıǵarıw paydalanılatuǵın fermentli preparatlar anıq texnologiyalıq process ushın zárúr bolatuǵın aktivlik hám tańlanba ayrıqshalıqlarǵa iye bolıwı kerek;

-sút hám sút ónimlerin islep shıǵarıwda qollanılatuǵın texnologiyalıq buyımlar, trubalar, saqlaw hám jiberiw ıdısları hám inventar texnikalıq reglament talaplarına juwap beretuǵın ónim islep shıǵarıwın támiyinleytuǵın, olardı juwıw, tazalaw hám dezinfektsiyalaw imkaniyatın beretuǵın, azıq-awqat penen kontaktda bolıwı ruxsat etilgen materialdan tayarlanǵan, sút hám sút ónimleri menen kontaktda bolatuǵın jumısshı ústleri tegis hám adsorbtsiya qılınbaytuǵın materialdan tayarlanǵan konstruktiv hám ekspluatatsion zatlarǵa iye bolıwı kerek.

Sút hám sút ónimlerin oraw hám markirovkalawǵa bolǵan talaplar olardı oraw hám markirovkalaw talapları tiykarında qalıplesedi. Sút hám sút ónimlerin oralıwı ónimdi barlıq jaramlılıq múddeti dawamında onı qawipsizligi processinde tutınıw qásiyetlerin támiyinlewı kerek. Sút hám sút ónimlerin markirovkalawda islep shıǵarıwshı qarıydarǵa zárúrli hám isenimli informaciyanı usınıs etiwı zárúr.

Markirovka texnikaliq reglament, sonin menen birge texnikaliq tartipke saliw tarawındaǵı normativ hujjetler talaplarına juwap beriwi kerek.

Sonı da aytıw kerek, texnikaliq reglament talaplarına juwap bermeytuǵın shiyki sūt, sūt hám sūt ónimleri Ózbekistan Respublikasın “Azıq-awqat ónimlerin sapası hám qawipsizligi tuwrısında” ǵı nızamı menen belgilengen, azıq-awqat ónimleri sapası hám qawipsizligin támiyinlew tarawında mámleket basqarıwın ámelge asırıwshı mámleket qadaǵalawı shólkemleri qararı boyınsha qayta islew yamasa joǵaltıw jolı menen jiberiledi.

Sūt hám sūt ónimleri jaramlılıǵın bahalaw identifikaciyalaw jolı menen tayarlawshı, sertifikatsiyalaw boyınsha organ hám mámleket qadaǵalawı organı tárepinen ámelge asırıladı. Identifikaciyalaw degende sūt hám sūt ónimlerin olardı markirovka hám jiberiw hujjetlerinde keltirilgen áhmiyetli belgilerge muwapıqlıǵın parıqlı belgilerdi vizual kórikten ótkiziw yamasa ónimdi sinap kóriw nátiyjeleri boyınsha bahalawdı ámelge asırıw maqsetinde jaramlılıǵın belgilew túsiniledi. Qawipsizlik kórsetkishlerin anıqlaw ushın úlǵiler alıw texnikaliq reglament talaplarına muwapıqlıǵın anıqlaw maqsetinde ámelge asırıladı hám texnikaliq tartipke salıw tarawındaǵı normativ hujjetlerge muwapıq ótkiziledi.

Texnikaliq reglament talaplarına muwapıqlıǵın tasdıqlaw Ózbekistan Respublikası tárepinen satıwǵa shıǵarılatuǵın barlıq sūt hám sūt ónimleri ushın tiyisli bolıp tabıladı. Texnikaliq reglamenttı kúshke kiriwge sūt hám sūt ónimlerine berilgen sanitariya - epidemiologik juwmaqlar hám tiyisli sertifikatları olardı ámel etiw múddeti tamam bolǵanǵa shekem haqıyqıy esaplanadı.

Texnikaliq reglament talaplarına ámel qılıw ústinen mámleket qadaǵalawı Ózbekistan Respublikası den sawlıqtı saqlaw Ministrligi, Ózbekistan Respublikasın awıl hám suw xojalıǵı Ministrligi, Ózbekistan standartlastırıw, metrologiya hám sertifikatsiya agentligi hám olardı belgilew shólkemleri, sonın menen birge kompetentligi sheńberinde basqa arnawlı kepillikli mámleket shólkemleri tárepinen ámelge asırıladı. Texnikaliq reglament talapların aynıwında ayıplı shaxslar nızamshılıq penen belgilengen tartipte juwapkerlikke tartıladı.

Paydalanǵan ádebiyatlar

1. Ataxanov Sh. N., Fayziev J. S., Atamirzaeva S., Akromboev R., Genjeev Yu. Sh. “Írimshk hám cir tayarlaw texnologiyasi”. Oqıw qollanba. (Ózbekistan Respublikası Joqarı hám orta arnawlı bilimlendiriw Ministirliginiń 2018-jıl 27-martdaǵı 274-sanlı buyrǵına tiykarlanıp berilgen №274-007 sanlı oqıw ádebiyatınıń baspa ruxsatnaması).

2. Fayziev Sh. J., Ataxanov Sh. N., Genjeev Yu. Sh., Fayziev J. S., Kanoatov X. M., Qonırboev O. T. “Sūt hám sūt ónimleriniń texnikaliq-ximiyalıq qadaǵalawı”. Sabaqlıq. (Ózbekistan Respublikası Joqarı hám orta arnawlı bilimlendiriw Ministirliginiń 2018-jıl 27-martdaǵı 274-sanlı buyrǵına tiykarlanıp berilgen № 274-008 sanlı oqıw ádebiyatınıń baspa ruxsatnaması).

3. Ózbekiston Respublikası Ministrler Keńesiniń qararı 07. 07. 2017 jıl daǵı 474 -sanlı qararı tiykarında “Sūt hám sūt ónimleriniń qorgaw haqqındaǵı ulıwma texnikaliq reglamenttı tasdıqlaw haqqında” qararı.